

Johanna Rosenqvist

Dialogbaserad konstpedagogisk metod i praktiken

Tänk dig att du är på ett medelstort museum i en medelstor svensk stad. Det är måndag och stadens konstmuseum är stängt för andra besökare än dem som hade anmält sig till en konstvisning. Allt som allt är vi tolv personer. Vi blir insläppta, hänger av oss våra ytterkläder och sätter oss i foajén där vi får namnlappar av konstpedagogen som är den person som ska visa oss runt på museet, guida - eller snarare vara vår samtalspartner. Visningen tar oss genom museet med tre stopp framför olika konstverk. Inför varje verk blir vi ombedda att tänka på någon aspekt av det, kanske var ljuset kommer ifrån, och några säger något om vad de ser eller kommer att tänka på. Det sista verket vi stannar inför är en målning och vi börjar med att bara titta. Olika infall och förslag framkommer, personliga anekdoter blandas med formaspekter och verket framstår som mer och mer mångfacetterat. Konstpedagogens ord verkar inte väga tyngre än någon annans men hen försöker få in samtalet på kroppsrörelser utöver att hen precis som vi andra kommer med personliga associationer. Efter ett tag ställs frågan om vilken sorts musik som skulle passa till verket. Någon ger ett förslag på en komposition. Konstpedagogen frågar om någon kan nynna melodin. Det hörs mummel från olika deltagare men ingen tar ton. – Jag tänker på en helt annan sång! säger konstpedagogen och börjar sjunga. Den kan flera av oss och nu sjunger vi nästan alla med. En av deltagarna tar över och sjunger en vers själv. Alla skrattar glatt och deltagaren börjar sjunga en annan visa. Vi tackar henne uppskattande och hon skrattar. Konstpedagogen berättar att verket vi står inför är inspirerat av en scenografi, där musikens, dansens och den visuella konstens uttryck skulle sammanblandas och förstärka varandra. Det var visningens sista verk, vi lämnar museet leende och lite upprymda.¹

I exemplet ovan baseras samtalet på både konstpedagogens och deltagarnas kunskaper, iakttagelser och upplevelser. Samtalet tillåts ta olika riktningar, deltagarna och pedagogen blandar idéer och frågor om verken med associationer som kanske i förstone inte verkar ha med konstverket, dess historia och kontext att göra. Men de görs relevanta i det sociala sammanhanget. Det är ett exempel på en dialogbaserad konstpedagogisk praktik som uppmärksammar deltagarnas förkunskaper, subjektiva upplevelser och erkänner olika typer av narrativ, kunskaper och identifikationsprocesser.

Exemplet är hämtat från ett konstpedagogiskt projekt – fortsättningsvis kallas det för Mötesprojektet – som vänder sig till människor med olika kognitiva funktionsvariationer och deras anhöriga, vänner eller assistenter. Nedsatta kognitiva förmågor påverkar sådana förmågor vi har som vi kanske tar för givet såsom minne, uppmärksamhet och abstrakt tänkande. Dessa speciella förutsättningar skapar en situation där pedagogen måste anamma en mer dialogbaserad pedagogik som erkänner och uppmärksammar deltagarnas egna upplevelser och kunskaper.²

I den konstpedagogiska teorin har dialogbaserad pedagogik länge förespråkats. Trots det erbjuds vuxna besökare på konstinstitutioner fortfarande ofta entimmes guidade visningar där konstpedagogen ska hålla en sorts monolog i syfte att bilda deltagarna genom att lära dem om konst och konsthistoria, med enstaka pauser för frågor och synpunkter. Mötesprojektet har varit ett tillfälle att studera en konstpedagogisk metod som fokuserar på individens välbefinnande och personliga förhållande till och associationer omkring verken snarare än att lära ut ett särskilt narrativ eller en institutionsbaserad konsthistoria.

Att få ta del av Mötesprojektets konstvisningar har inneburit en unik möjlighet för oss att se den dialogbaserade metoden i praktiken. Sättet på vilket metoden ledde till

nya och oväntade samtal. Den upphöjda konstinstitutionens högtidliga rum och avgränsande av konstverket från allt annat pågående har en potential att skapa en uppmärksamhet inför verken och varandra som medmänniskor. Metoden möjliggör för oss att se hur alla som är i rummet förändrar dess meningsskapande produktion. Den konstpedagogiska praktiken lyfter på så sätt både frågor omkring konstverken som diskuteras och meningsskapandet som en subversivt subjektiv praktik. Vore det inte storartat om en dialogbaserad metod kunde vara utgångspunkt för konstpedagogisk verksamhet i allmänhet?

---

¹ Texten bygger på två artiklar i vilka du kan hitta fullständiga referenser "Konst och subjektsskapande. Neurodegenerativa nedsättningar och dialogbaserad konstpedagogik" av Ellen Suneson och Johanna Rosenqvist i *Socialmedicinsk tidskrift* 93(3), 2016, s. 288-296 (<http://socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/1467/1236>) samt "Meetings with complexity: Dementia, meaning and participation in art educational situations" av Åsa Alftberg och Johanna Rosenqvist i *Interpreting the Brain in Society*, (redaktörer Kristofer Hansson och Markus Idvall), Arkiv förlag, Lund 2017.

² Sedan 2007 har Museum of Modern Art (MoMA) i New York erbjudit konstvisningar för Alzheimerdrabbade personer. De kallade visningsserien Meet me at MoMA som i sin tur blivit The MoMA Alzheimer Project: Making Art Accesible to People with Dementia Att projektets visningar syftar till att öka deltagarnas välmående snarare än deras konsthistoriska bildning har inneburit ett självklart större fokus på en dialog mellan konstpedagogen och deltagarna, där deltagarnas egna iakttagelser och slutsatser fått mycket utrymme. Flera konstinstitutioner i Sverige har inspirerats av denna metod, exempelvis i form av Möten med minnen (initierat av alzheimerfonden). Jag har tillsammans med flera forskare vid Lunds universitet deltagit vid de samtal om konst som utformats genom ett samarbete mellan Malmö Konsthall, Club Cefalon och Minneskliniken vid Skånes universitetssjukhus. Vi har även följt med under ett större antal visningar som getts i samband med det rikstäckande projektet Möten med Minnen (2013-2015), där en mängd konstinstitutioner över hela Sverige erbjöd konstvisningar för personer med demenssjukdom och deras anhöriga. Så när jag skriver oss/vi i artikeln så är det för att jag har gjort analyserna tillsammans med Ellen Suneson och Åsa Alftberg.